

OSN vyzvala SR na dôsledné napĺňanie záväzkov v oblasti ľudských práv žien

Bratislava, Košice, Ženeva, Budapešť, 7. 12. 2015

Výbor OSN pre odstránenie diskriminácie žien (tzv. CEDAW výbor) vyzval vládu Slovenskej republiky, aby prijala kroky smerom k riadnemu napĺňaniu práv žien v SR. Vyplýva to zo [záverečných zistení](#), ktoré výbor vydal následne po svojom novembrovom zasadnutí k Slovensku.

Vo svojich odporúčaniach Slovenskej republike výbor poukázal na **mnohé dlhodobo neriešené problémy a porušenia v oblasti ľudských práv žien**. Kritizoval vládu napríklad za nedostatky v oblasti inštitucionálneho nastavenia, násilia páchaného na ženách, porušovania práv na trhu práce, znevýhodňovania v oblasti rodinných vzťahov, či v oblasti reprodukčných práv. Prierezovo sa intenzívne venoval **situácii žien patriacich k znevýhodneným skupinám**, ako napríklad rómskym ženám, ženám so zdravotným postihnutím, migrantkám, lesbám či trans ženám, ako aj ženám – samoživiteľkám.

Výbor vyjadril znepokojenie nad nedostatočným uplatňovaním antidiskriminačného zákona v praxi a nad bariérami v domáhaní sa spravodlivosti súdnou cestou. „V tejto súvislosti sú osobitne dôležité aj zistenia výboru týkajúce sa **Slovenského národného strediska pre ľudské práva**, teda verejnej inštitúcie, ktorá má napríklad poskytovať právnu pomoc ženám, ale aj iným osobám, vystaveným diskriminácii. Výbor vyjadril znepokojenie týkajúce sa politickej a finančnej nezávislosti strediska a vyzval SR, aby **urýchlila prijatie plánovanej legislatívy k stredisku** tak, aby mohlo fungovať efektívne. Veríme, že sa tak v blízkej budúcnosti stane, keďže vláda problém neadekvátne fungujúceho strediska dlhodobo nerieši,“ uviedla Janka Debrecéniová zo združenia Občan, demokracia a zodpovednosť.

Výbor tiež vláde odporučil **posilniť inšpektoráty práce**, ktorým v súčasnosti chýbajú primerané nástroje na vysporadúvanie sa s diskrimináciou na pracovisku. V oblasti trhu práce ho znepokojili aj málo efektívne opatrenia štátu na zabezpečenie **prístupu žien s malými deťmi k zamestnaniu**, ale aj celkovo **neadekvátna ochrana žien pred diskrimináciou a sexuálnym obťažovaním**.

Výbor kritizoval Slovenskú republiku aj za nedostatky a **vytváranie bariér v prístupe žien k reprodukčnej zdravotnej starostlivosti**. Vládu napríklad vyzval, aby **všetky náklady súvisiace s výkonom interrupcie**, vrátane interrupcie na žiadosť, **ako aj moderné antikoncepcné prostriedky boli hradené z verejného zdravotného poistenia**. Odporučil zrušiť zákonnú požiadavku povinnej čakacej doby pred vykonaním interrupcie na žiadosť, či špecifickú formu poučenia, ktoré žena v súčasnosti nemôže odmietnuť a ktoré obsahuje zavádzajúce informácie. Vláde tiež odporučil vytvoriť mechanizmy, ktoré by ženám garantovali **dodržiavanie adekvátnych štandardov starostlivosti v súvislosti s pôrodmi**, rešpektovanie ich autonómie, ako aj požiadavky slobodného a informovaného súhlasu so všetkým, čo sa pri pôrode deje.

„Výbor teda slovenskej vláde jasne pripomenul, kde sú niektoré kľúčové nedostatky v prístupe žien ku kvalitnej a včasnej reprodukčnej zdravotnej starostlivosti. Je načas, aby zodpovedné inštitúcie začali konať a prijali opatrenia, ktoré tieto nedostatky odstránia,“ uviedla Adriana Lamačková z Centra pre reprodukčné práva v Ženeve.

Výraznú pozornosť venoval výbor aj **situácii rómskych žien**. Okrem iného vyjadril znepokojenie nad ich **pretrvávajúcou diskrimináciou v prístupe k zamestnaniu či zdravotnej starostlivosti** a poukázal na pretrvávajúce bariéry v prístupe rómskych žien k spravodlivosti. Zdôraznil dlhodobu pretrvávajúcu **diskrimináciu rómskych detí vo vzdelávaní** a slovenským štátnym orgánom explicitne odporučil zabezpečiť rómskym dievčatám rovný prístup k inkluzívnemu vzdelávaniu bez akejkoľvek segregácie. Výbor od slovenskej vlády požaduje, aby prestala ignorovať svoju povinnosť účinne vyšetriť **prax násilných sterilizácií rómskych žien** a aby všetky poškodené ženy primerane odškodnila. Prvýkrát poukázal na **oddelené izby pre rómske ženy** v mnohých pôrodniciach a vyzval vládu, aby túto nezákonnú segregačnú prax odstránila.

„Veľmi si vážime, že výbor venoval pozornosť porušovaniu ľudských práv, ktoré my, rómske ženy, bežne zažívame a odporučil slovenskej vláde podniknúť konkrétne kroky smerujúce k odstraňovaniu nášho viacnásobného znevýhodneného postavenia v spoločnosti. Vyzývame preto vládu, aby odporúčania výboru napĺňala,“ uviedla Agáta Duchoňová z Poradne pre občianske a ľudské práva.

Výbor vláde takisto odporučil **zrušiť požiadavku povinných sterilizácií a ďalších intervencií v prípade trans osôb**, ktoré žiadajú právne uznanie svojho preferovaného rodu. Ako uvádza Romi Kollárik zo združenia TransFúzia, „tieto zákroky sa v súčasnosti vykonávajú rutinne, často proti vôli samotných trans ľudí a bez medicínskeho opodstatnenia. Veríme, že vláda nebude odporúčania výboru ignorovať a s týmito praktikami konečne skoncuje.“

Pri posudzovaní toho, ako Slovenská republika napĺňa ľudské práva žien, poskytli mimovládne organizácie výboru doplňujúce informácie prostredníctvom svojich alternatívnych správ. MVO pevne dúfajú, že súčasná aj budúca vláda budú brať problémy, na ktoré výbor poukázal, vážne a uvoľnía dostatok personálnych aj finančných zdrojov na ich riešenie. Zároveň vláde pripomínajú odporúčanie výboru **preložiť jeho záverečné zistenia do slovenčiny** a rozšíriť ich medzi zástupcov a zástupkyne verejnej moci na všetkých úrovniach tak, aby ich mohli efektívne implementovať.

Ďalšie informácie:

- Ďalšie zistenia a odporúčania CEDAW výboru: Príloha k tlačovej správe MVO, 7. 12. 2015
- Záverečné zistenia CEDAW výboru z 20. novembra 2015 k Slovenskej republike v plnom znení: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2fC%2fSVK%2fCO%2f5-6&Lang=en
- Základné informácie o zasadnutí CEDAW výboru v Ženeve: <http://odz.sk/slovensko-sa-zodpoveda-osn/>
- Informácie o zasadnutí CEDAW výboru k SR uverejnené na stránke úradu Vysokého komisára OSN pre ľudské práva: <http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=16748&LangID=E>

Kontakty:

- **Janka Debrecéniová**, Občan, demokracia a zodpovednosť – 0905 825 408, debreceniova@odz.sk
- **Agáta Duchoňová**, Poradňa pre občianske a ľudské práva – 0908 695 531, agata.duchonova@poradna-prava.sk
- **Adriana Lamačková**, Centrum pre reprodukčné práva (Center for Reproductive Rights, CRR) – +44-77-3435 3721, alamackova@reprorights.org
- **Szelim Simandi**, Európske centrum pre práva Rómov (European Roma Rights Centre, ERRC) – +36-20-2658 562, Simandi.szelim@xkk.hu

Občan, demokracia a zodpovednosť je mimovládna nezisková organizácia s celoslovenskou pôsobnosťou, založená v roku 1992 s cieľom uplatňovať princípy demokracie a aktívne spoluvytvárať fungujúce mechanizmy občianskej participácie. Má veľa skúseností s realizáciou programov zameraných na ľudské práva a nediskrimináciu vrátane ľudských práv žien. Aktivity realizuje formou vzdelávania a tréningov pre rôzne cieľové skupiny, účasti na tvorbe politik, presadzovania zmien v legislatíve, strategického vedenia súdnych sporov či publikovania literatúry. Web: www.odz.sk

Poradňa pre občianske a ľudské práva je mimovládna organizácia, ktorá sa venuje ochrane ľudských práv a slobôd so zameraním na ochranu práv menšín a ochranu pred diskrimináciou. Pozornosť dlhodobo venuje predovšetkým otázkam diskriminácie rómskej etnickej skupiny vrátane viacnásobnej diskriminácie rómskych žien v rôznych oblastiach života na Slovensku. Poradňa vo svojej práci rozvíja metódu strategického vedenia súdnych sporov a vo vybraných prípadoch poskytuje právne poradenstvo a sprostredkováva bezplatné právne zastupovanie v konaniach pred súdmi. Web: www.poradna-prava.sk

Ženské kruhy sú mimovládna organizácia prinášajúca komplexný pohľad na tehotenstvo, pôrod a materstvo. Kladie si za cieľ zmeniť súčasný stav starostlivosti poskytovanej ženám v tehotenstve, pri pôrode a v šestonedelí tak, aby rešpekt, dôstojnosť a slobodná voľba žien boli samozrejmosťou. Snaží sa šíriť informácie o rešpektujúcej zdravotnej starostlivosti a zvyšovať právne povedomie žien o ich ľudských, rodičovských a patientskych právach. V tomto duchu vykonáva komunitné, advokačné a výskumné aktivity zamerané na humanizáciu pôrodníctva na Slovensku. Web: www.zenskekruchy.sk

TransFúzia je mimovládna organizácia pre posilnenie trans ľudí a ochranu ich ľudských práv. Zameriava sa najmä na budovanie komunity trans ľudí a výskum, poradenstvo, vzdelávanie a advokáciu ohľadom trans zdravia v zdravotnej starostlivosti. Jej cieľom je presadenie právnych rámcov a poskytovanie zdravotnej starostlivosti, ktoré sú v súlade s ľudskými právami, s moderným medicínskym poznaním a so zdravotnými potrebami trans ľudí. Web: www.transfuzia.org

Centrum pre reprodukčné práva (Center for Reproductive Rights, CRR) je medzinárodná mimovládna organizácia, ktorá využíva právo s cieľom presadzovať dodržiavanie reprodukčnej slobody ako základného ľudského práva, ktoré sú štáty povinné a právne zaviazané chrániť, rešpektovať a dodržiavať. Web: www.reproductiverights.org

Európske centrum pre práva Rómov (European Roma Rights Centre, ERRC) je medzinárodná mimovládna organizácia bojujúca proti antirómskemu rasizmu a porušovaniu ľudských práv Rómov prostredníctvom strategického vedenia súdnych konaní, výskumu, advokačných aktivít a výchovy k ľudským právam. ERRC má poradný status pri Rade Európy rovnako ako pri Hospodárskej a sociálnej rade OSN. Web: www.errc.org